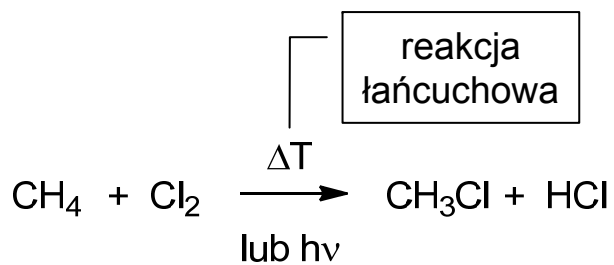
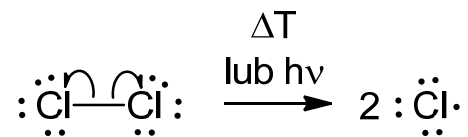

26. Substytucja i addycja rodnikowa

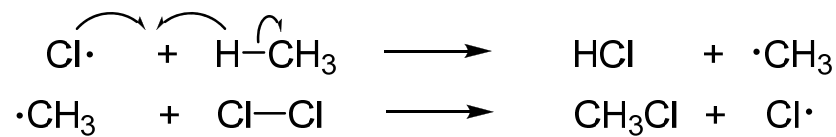
13.1. Substytucja rodnikowa na C-sp³- halogenowanie alkanów

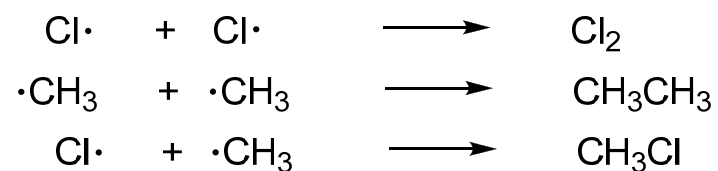
inicjacja

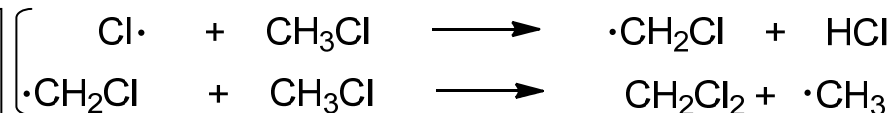
propagacja

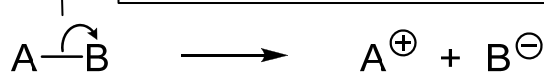
terminacja

reakcje następcze

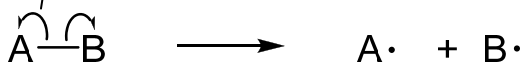

rozpad heterolityczny, przemieszczenie dwóch elektronów = strzałka z podwójnym grotem

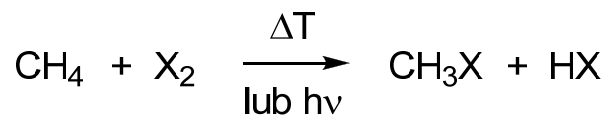

jony

rozpad homolityczny, przemieszczenie jednego elektronu = strzałka z pojedynczym grotem

rodniki

reaguje wybuchowo

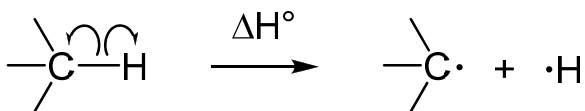
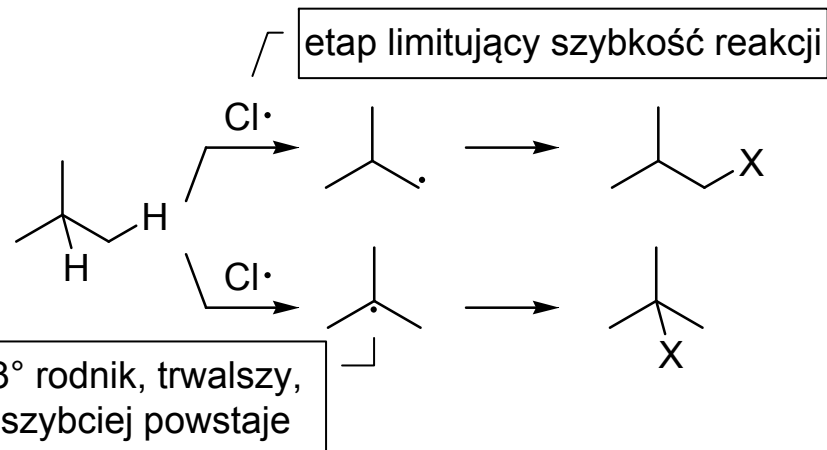
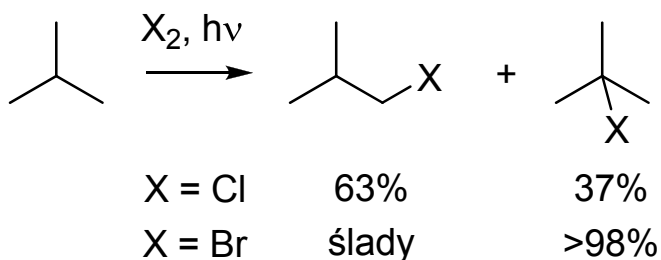
nie reaguje

halogen F Cl Br I

reaktywność (szybkość reakcji)

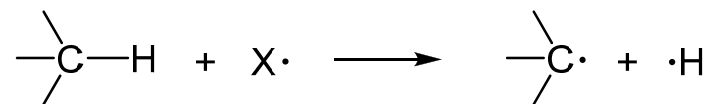

13.1.1. Trwałość rodników alkilowych, selektywność chlorowania i bromowania

rodnik	ΔH°	rodnik		selektywność halogenowania	
		trwałość	szybkość powstawania	X = Cl	X = Br
CH ₄		•CH ₃			
1°		1°		1.0	1
2°		2°		3.8	82
3°		3°		5.0	1600

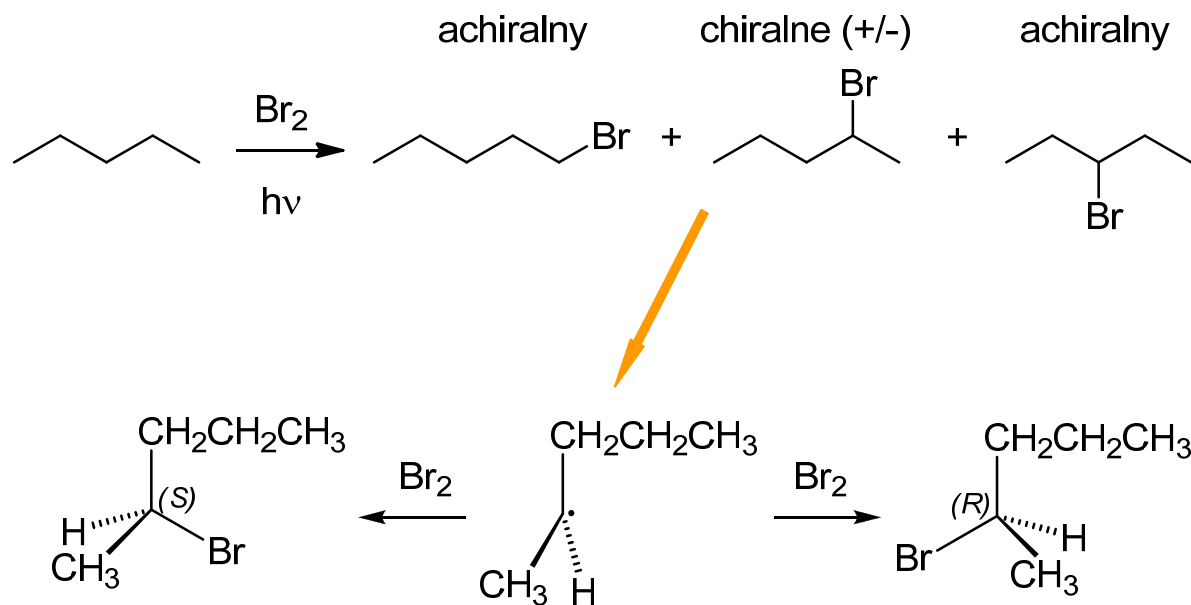
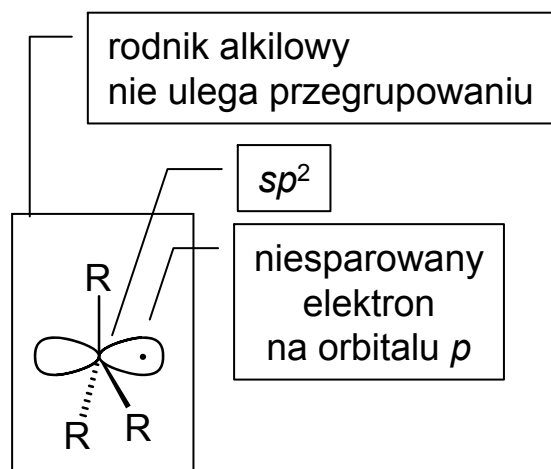
reakcja selektywna, stosowana do celów preparatywnych

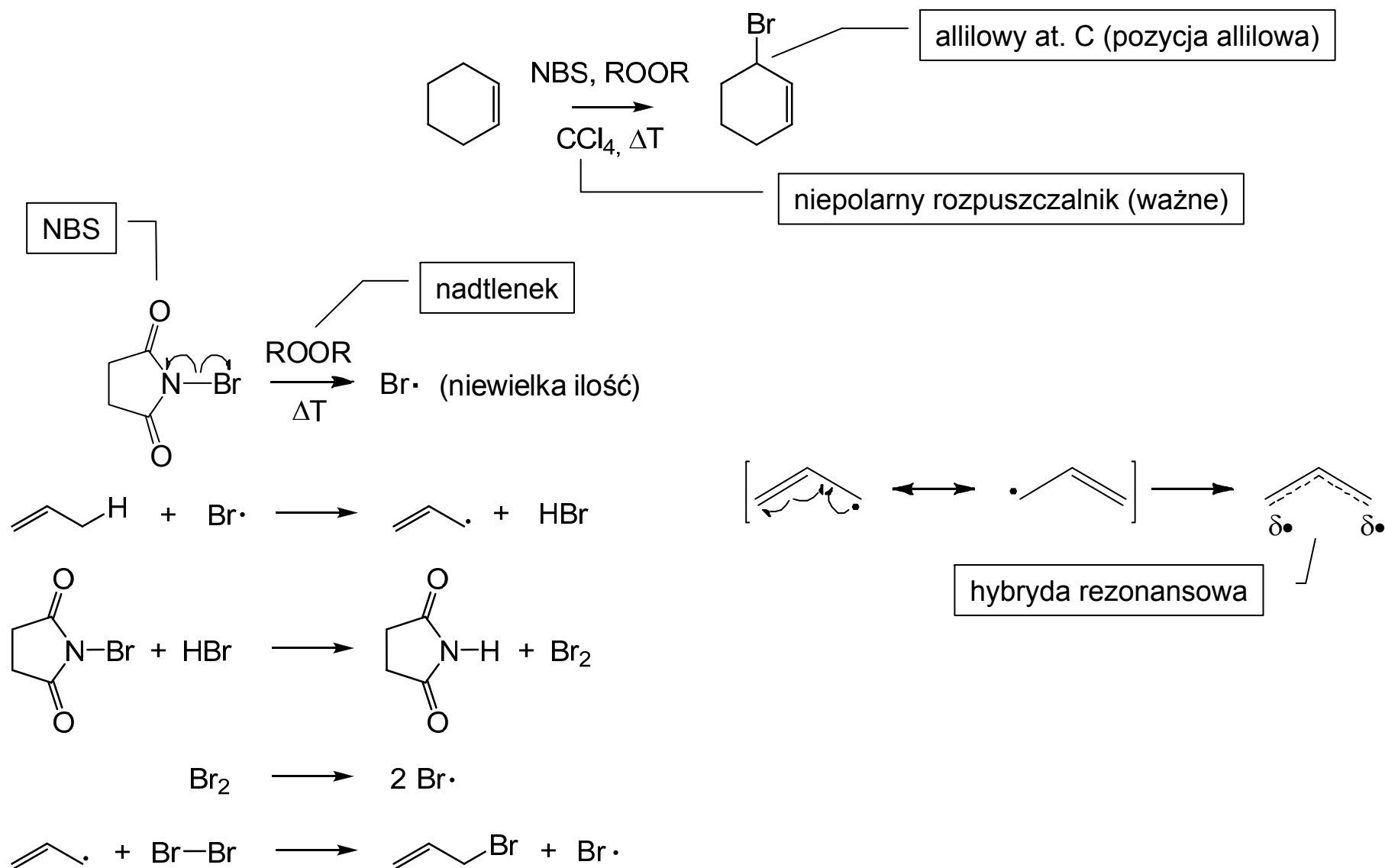
rodnik	E_a [kcal/mol]	
	X = Cl	X = Br
CH ₄	4	18
C-1°	1	13
C-2°	0.5	10
C-3°	0.1	7.5

większe różnice – większa selektywność reakcji

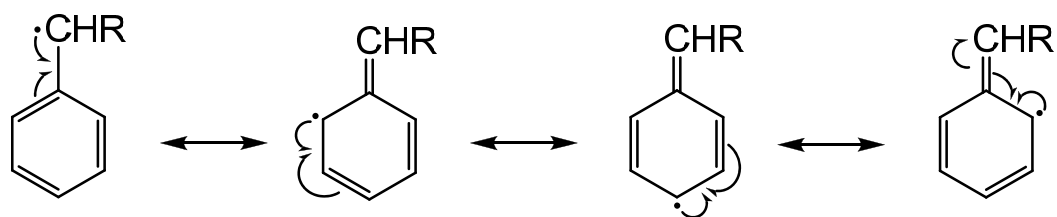
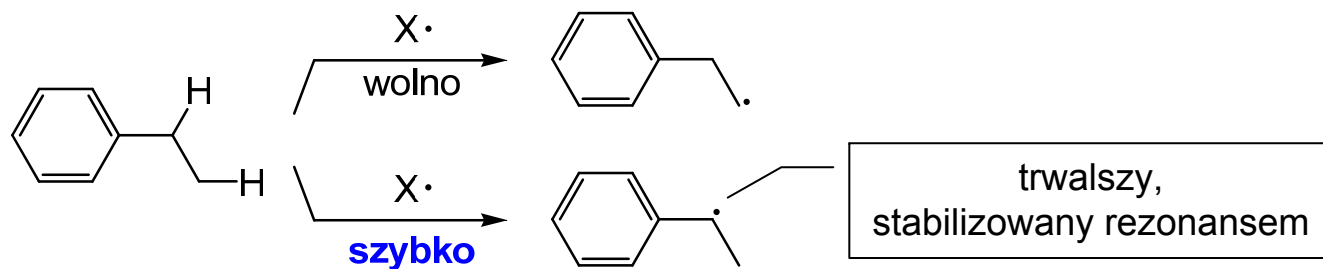
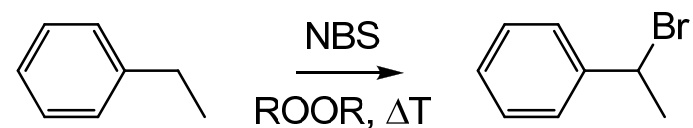
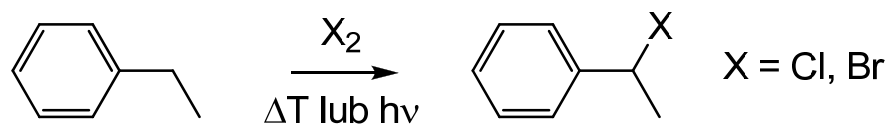
13.1.2. Budowa rodników alkilowych, stereochemia substytucji rodnikowej

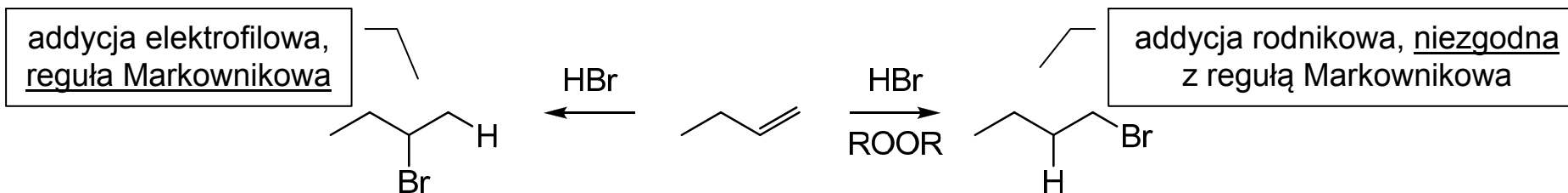
13.2. Substytucja rodnikowa na allilowym C-sp³ (r. Wohla-Zieglera), rodniki allilowe

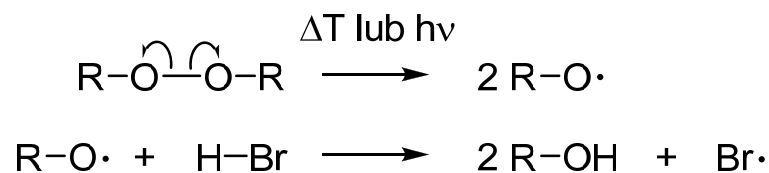
13.3. Substytucja rodnikowa na benzylovym C- sp^3 , rodniki benzylove

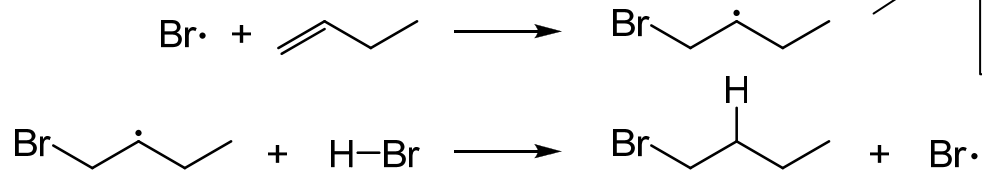
13.4. Addycja rodnikowa HBr – bromowanie alkenów niezgodnie z regułą Markownikowa

inicjacja

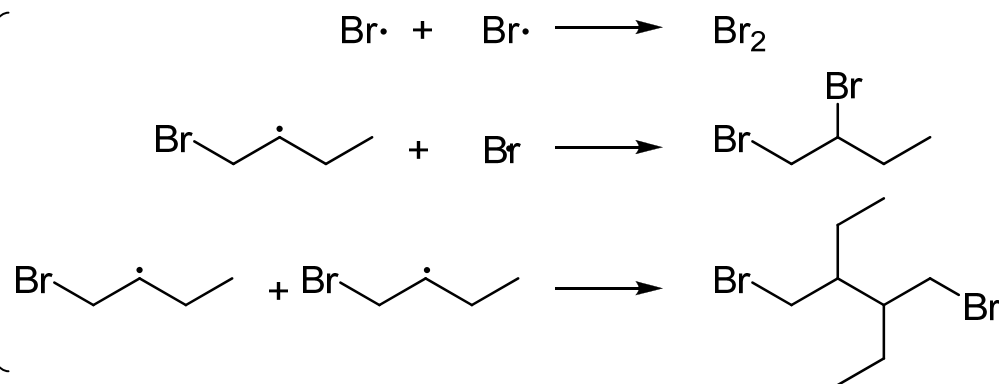

propagacja

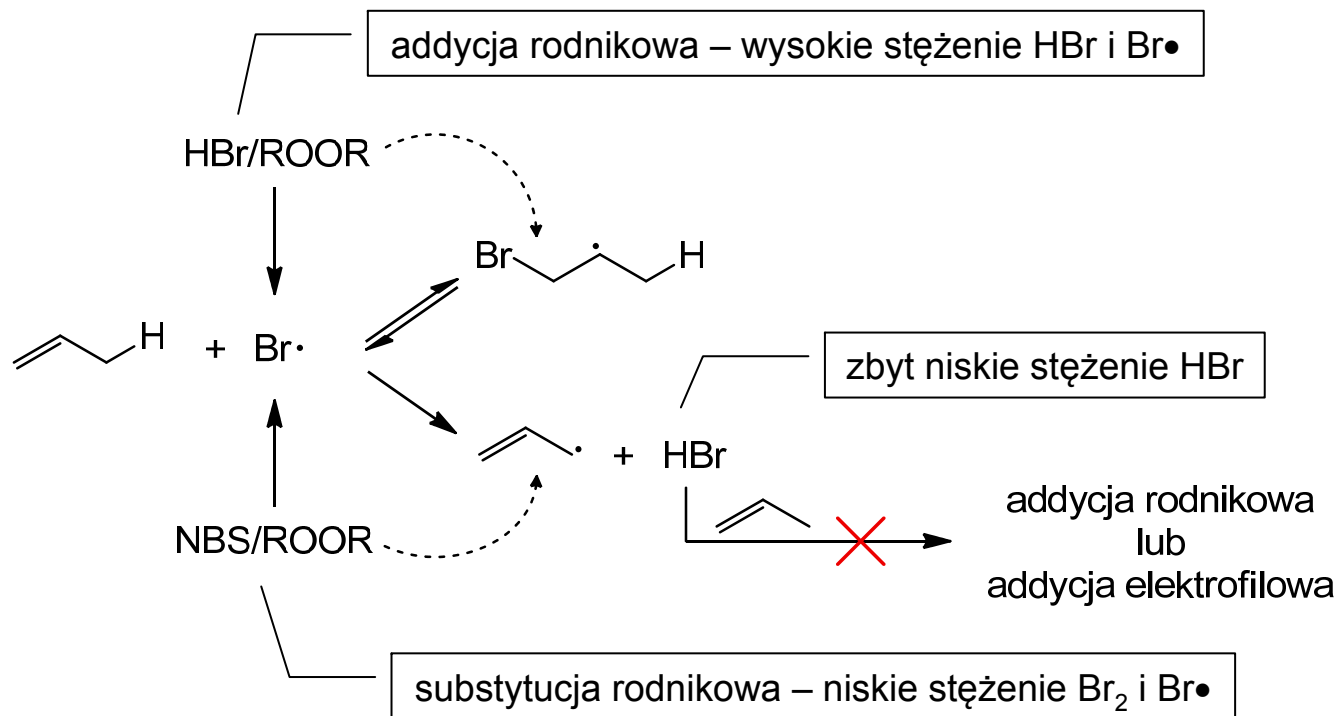
reakcja decydująca o regioselektywności addycji

terminacja

HCl/(RO)₂ lub HI/(RO)₂ nie stosuje się – produkt ten sam jak w addycji elektrofilowej

13.5. Addycja a substytucja rodnikowa w pozycji allilowej

13.6. Szereg trwałości rodników alkilowych - podsumowanie

rodnik	$\text{C}_6\text{H}_5\text{-}\dot{\text{C}}\text{H}_2 \approx \text{CH}_2=\text{CH}-\dot{\text{C}}\text{H}_2$ $\text{R}-\overset{\text{R}}{\underset{\text{R}}{\text{C}}}\cdot$ $\text{R}-\overset{\text{H}}{\underset{\text{R}}{\text{C}}}\cdot$ $\text{R}-\overset{\text{H}}{\underset{\text{H}}{\text{C}}}\cdot$ $\text{H}_2\text{C}=\dot{\text{C}}\text{H} \approx \text{H}-\overset{\text{H}}{\underset{\text{H}}{\text{C}}}\cdot$
trwałość	

